

21

JUNI 2013
VRIJDAG

doen

Architectuur //

Dit weekend staat in het teken van de nationale **Dag van de Architectuur** // Dus wordt de **Rotterdamse Hofpoort** 24 uur lang omgetoverd tot 'verticale stad' // En in Utrecht is zelfs in de troosteloze bouwput rond **Hoog Catharijne** wat te beleven

Op expeditie in de Utrechtse bouwput

Verticale stad in slapende toren

TRACY METZ
MEDEWERKER ARCHITECTUUR

In de lift van de Rotterdamse Hofpoort, het voormalige Shell-kantoor dat in 1976 aan het Hofplein verrees, kun je uit 24 verdiepingen kiezen. Bij slechts vier daarvan staan bedrijfsnamen vermeld. Sinds het vertrek van Shell in 2007 staat deze reus in het hart van de stad nagenoeg leeg.

Maar dat gaat vanaf vanmiddag vijf uur veranderen: dan worden de 15.000 vierkante meter in de slapende toren omgetoverd tot een 'verticale stad' waar het leven 24 uur doorgaat. Met onder meer een camping, een voetbalveld, een rollerdisco, een restaurant, een winkel, een tijdelijke dependance van het Museum Boijmans en van het Nieuwe Instituut, een podium voor theatergezelschap Wunderbaum en een bioscoopzaal voor het Architectuur Film Festival Rotterdam.

'24Hofpoort' is onderdeel van de jaarlijkse Dag van de Architectuur (of beter gezegd: weekend). Het architectenduo Kristian Koreman en Elma van Boxel en het bureau ZUS hebben de gelegenheid samen met Rotterdam ArchiGuides en AIR (Architectuur instituut Rotterdam) aangegrepen om te laten zien wat er zoal mogelijk is met een leeg kantoorgebouw. Het is een van honderden in Nederland, waar bij elkaar ruim zeven miljoen vierkante meter aan kantoorruimte staat te verkopen.

ZUS is al een paar jaar bezig aan de overkant, aan de Schiekade, om nieuw leven in het Schieblok te blazen, een kantoorgebouw dat op de nominatie stond te worden gesloopt. Ze hebben er een Rotterdamse hotspot van weten te maken, met werkruimte, winkel, daktuin, *biertuin* en de 'Luchtsingel', een luchtbrug van geel geschilderd hout waarmee het gebouw voor het eerst met zijn omgeving is verbonden. Deze reanimatie heeft ze een aantal prijzen opgeleverd, en een nominatie voor de Gouden Piramide, de rijksprijs voor opdrachtgevers.

Een camping? Hoe sla je je haringen in die betonnen vloer? „Binnen staat er geen wind, je hebt geen haringen nodig!”, lacht Elisabeth Boersma

van Plan B, initiatiefnemer van de camping op de 11e verdieping. „Het zijn losse koepeltjes. Bovendien mag er van de brandweer uiteindelijk niemand blijven slapen. Maar we gaan wel rond het tv-kampvuur zitten en de zon boven de skyline van Rotterdam zien opkomen.”

Plan B zit ook achter het restaurant op de 24ste etage en de winkel op de 10de. „Het RESTaurant nodigt elke maand een andere chef uit op een andere locatie, altijd een keuken die niet wordt gebruikt”, zegt Boersma. „We gebruiken eten dat anders zou worden weggegooid en krijgen ondersteuning van jongeren die via de stichting En Route worden omgeschoold.”

De winkel wordt als tegenhanger van de webshop 'reality shop Enter' genoemd en zal werk verkopen van vierentwintig jonge Rotterdamse ontwerpers. Boersma: „Dat wordt shoppen op hoog niveau in de Hofpoort.”

Duitse bedrijven

Eén van de verdiepingen van het lege kantorenpand wordt zelfs voor 24 uur weer... een kantoor. De bloggers van *Vers Beton* (online tijdschrift voor de harddenkende Rotterdammer) gaan hun virtuele werkomgeving nu eens 24 uur lang inruilen voor een fysieke redactie, de *Nieuwsverdieping*. Blogger Eeva Liukku: „Natuurlijk gaan we bloggen over wat hier tijdens deze 24 uur gebeurt. We houden er ook een openbare redactievergadering en een vrijmibo, een vrijdagmiddagborrel.”

Elma van Boxel: „Wij willen niet alleen de gemeente Rotterdam, maar ook beleggers mobiliseren om actief mee te werken aan nieuw gebruik van deze gebouwen. Veel Nederlandse kantoren, zoals ook Hofpoort, zijn eigendom van Duitse bedrijven. Dat is slecht voor de stad, maar voor hen en hun duizenden aandeelhouders is er nu geen aansporing om nieuwe, ongewisse oplossingen uit te proberen. Sterker nog, het is voor hen in crisistijd fiscaal voordeliger om de boel leeg te laten staan.” Van Boxel en Koreman waren dan ook aangenaam verrast toen eigenaar Axa hier toestemming voor gaf.

Leidt deze manifestatie naar een permanente oplossing voor de leegstand? „Nee”, zegt zij on-

omwonden. „Maar we laten hier wel mee zien dat er heel veel mogelijk is met al die leegstaande kantoren.”

→ **Kijk voor meer informatie op:**
www.24hofpoort.nl, www.dagvande-architectuur.nl, www.versbeton.nl, www.zus.cc

Dit is er nog meer te doen

■ De **Dag van de Architectuur** is een jaarlijks evenement waarbij over het hele land gebouwen toegankelijk zijn die anders voor het publiek gesloten zijn. Er worden lezingen en tentoonstellingen gehouden en architectuurroutes uitgezet.

■ In Amsterdam is er zondag om 13.30 een rondleiding in het C&A-gebouw aan het Damrak. Dat is nu als broedplaats in gebruik, maar wordt **gestript en met een bakstenen gevel opnieuw aangekleed**. Aansluitend een debat met architecten, ontwikkelaars en bestuurders in het NRC Café, de voormalige optiebeurs, dag-vandearchitectuuramsterdam.nl

■ In Den Haag is op zaterdag na een jarenlange verbouwing de Raad van State te bezoeken. Architectenbureau Merckx+Girod heeft delen gesloopt en met nieuwbouw vervangen; de binnentuin is een ontwerp van Michael van Gessel. dvd-denhaag.nl

■ In het Kunstfort in Vijfhuizen, onderdeel van de Stelling van Amsterdam, vindt de slotmanifestatie plaats met lezingen van kunstenaars, landschapsarchitecten en fotograaf Kadir van Lohuizen. kunstfort.nl

MARIJE WILLEMS

Er staat een bijna 7 meter hoge theepot op het dak van Hoog Catharijne. Verderop dartelen kippen naast zelfverbouwde-bietjes, struik-tomaten en pompoenen.

Tussen de bouwkransen, drieboren en treinreizigers is er deze zomer ruimte voor kunst en groen in het Utrechtse stationsgebied. Gisteravond opende de internationale kunstmanifestatie *Call of the Mall* en dit weekend vindt de Dag van de Architectuur plaats.

Het Utrechtse stationsgebied is meer dan een plek waar treinen en bussen aankomen en vertrekken. Het is een plek waar mensen wonen, winkelen, werken, eten, drinken en naar de bioscoop gaan. Het gebied wordt grootscheeps getransformeerd en is 24 uur per dag in beweging – en de architectuur beweegt mee. Daarmee is het een interessant decor voor de expeditie en architectenestafettes die dit weekend plaatsvinden tijdens de nationale Dag van de Architectuur.

De *Lonely Planet* heeft geen goed woord over voor Hoog Catharijne: 'Utrecht is één van Nederlands oudste steden, maar dat weet je niet als je uit de trein stapt en verdwaalt in het doolhof dat winkelcentrum Hoog Catharijne heet. Hoog Catharijne is gigantisch. Het zit vast aan het station en er lijkt geen eind aan te komen. (...) Vecht je een weg erdoorheen, dan kom je terecht in een prachtige, levendige, historische binnenstad met dertiende-eeuwse grachten enerven.'

Weinig bouwprojecten in Nederland zijn zo controversieel als dit

winkelcentrum. Het – destijds futuristische – plan ontstond in de jaren zestig, toen Utrecht (dof, deftig en kleinsteds' volgens toenmalig burgemeester De Ranitz) groeide met duizenden inwoners per jaar en het verkeer vastliep in de straten. Hoe moest de middeleeuwse stad worden aangepast aan de moderne tijd? Het antwoord: Hoog Catharijne. Tegenwoordig lopen er jaarlijks meer dan 30 miljoen bezoekers door de grauwe betonkolos. Dit jaar bestaat de ministad 40 jaar.

„Het idee van een shopping mall op niveau 1, waarbij voetgangers werden gescheiden van het autoverkeer, was baanbrekend in die tijd”, vertelt architectuurgids Jan Maarten Dalmeijer. Morgen zal hij rondleidingen geven in het Utrechtse stationsgebied. „De ambities waren torenhoog. Hoog Catharijne moest veel meer worden dan het winkelhart van Nederland. Naast de brillenman en de schoenenman kwamen een bioscoop, theater, stiltecentrum, dagmarkt, noem maar op.”

Vernieuwend of niet, de scheiding tussen het hoger gelegen, levendige winkel- en kantorengedeeft en het donkeroverdekte straatniveau leidde in de praktijk tot onveiligheid. Dieptepunt: de Stationsdwarstraat, een duistere, overdekte steeg onder de volle lengte van Hoog Catharijne, die in de jaren tachtig uitgroeide tot een beruchte hangplek voor junks, dealers en hoeslagers.

Het vaak verguisde Hoog Catharijne wordt momenteel grondig verbouwd. Toch vindt Hugo Priemus, stedenbouwkundige en emeritus hoogleraar aan de TU Delft, het huidige gebouw eigenlijk zo erg nog niet. „Ik loop er met plezier rond”,

zegt hij. Priemus prijst het evenwicht tussen enerzijds een bereikbare, levendige stad en anderzijds de woon-, werk- en winkelveorzieningen in het stationsgebied. „Nergens in Nederland hebben we zo'n groot en succesvol knooppunt. Alleen daarom al is Hoog Catharijne een icoon.”

Zo kan Hoog Catharijne ook gezien worden in architectonisch opzicht. De projectontwikkelaar van het bouwwerk was er tien jaar geleden van overtuigd: ooit wordt Hoog Catharijne een monument van de functionele architectuur. Dat lijkt Hugo Priemus nou juist *geen* goed idee: „Als er één gebouw is dat met zijn tijd mee zou moeten bewegen, dan is het Hoog Catharijne wel. Dat gebouw moet de ruimte krijgen om voortdurend te worden aangepast.”

En dat gaat gebeuren. Het Utrechtse stationsgebied is al ruim zes jaar lang een troosteloze bouwput. Het gebied beslaat zo'n 150 voetbalvelden en bestaat, naast Hoog Catharijne, uit het belangrijkste treinstation van Nederland, het Jaarbeursterrein en Muziekcentrum Vredenburg.

In 2030 moet aan de bouwput een eind komen: dan heeft Utrecht onder meer een nieuwe OV-terminal (Ben-them Crouwel architecten), een nieuw 'Muziekpaleis' (architect Herman Hertzberger), een vernieuwd Hoog Catharijne (OeverZaaijer architecten), een nieuw Stadskantoor (architectenbureau Kraaijvanger.Urbis), een nieuwe bibliotheek (Rapp+Rapp architecten) én er stroomt weer water in de gedempte Catharijnesingel.

Het Stadskantoor en Muziekpaleis rijzen al op uit de bouwput. In estafettes presenteren betrokken architecten morgen een greep uit bovenstaande ontwerpen aan het publiek.

NRC
Restaurant Café
Rokin 65, Amsterdam

Programma

Zondag 23 juni
LUNCHCONCERT: JAZZ
Jula Aimee (zang, electronics, loops) en Johan Granberg (gitaar en loops) spelen eigen composities.
I.s.m. Conservatorium van Amsterdam
12.00 uur | €7,50

Zondag 23 juni
DAG VAN DE ARCHITECTUUR
Dag van de Architectuur bij NRC met rondleidingen, filmvertoningen en debat.
I.s.m. ARCAM en Failed Architecture
Va. 11.00 uur | €7,50 (passe-partout)

Zo 23 juni t/m wo 26 juni
ITS FESTIVAL
Its Alive! Tijdens het ITS festival sluiten HKU-studenten *Writing for performance* de dag af bij NRC met hun nieuwste toneelstukken.
I.s.m. ITS festival en HKU.
22.30 uur | €14,-

Woensdag 26 juni
FOOD FOR THOUGHT:
Sociale media en publieke ruimte. Dagschotel met lezing door José van Dijk, hoogleraar Mediastudies.
I.s.m. SPU/25
18.00 uur | Entree 25,- (incl. maaltijd)

Donderdag 27 juni
NRC-BOEKEN: DE GROTE DRIE
De Britse schrijver Tim Parks wordt geïnterviewd door journalist Jasper Henderson over zijn nieuwste boek *Italië op het spoor*. (voertaal Engels)
I.s.m. SLAA
20.30 uur | €7,50

Zaterdag 29 juni
SIEGFRIED WOLDHEK
Workshop portrettekennen door tekenaar Siegfried Woldhek.
11.00 uur | €55,- (uitverkocht)

Zondag 30 juni
NRC-LUNCHCONCERT: KLASSIEK
Het Canja Ensemble. Valerie Colen (hobo), Tom Wolfs (klarinet) en Erica Rasch (fagot) spelen o.a. Verdi, Mozart, Rossini en Beethoven.
I.s.m. Conservatorium van Amsterdam
12.00 uur | Entree 7,50

Bestel nu kaarten

Informatie en kaartverkoop
nrcrestaurantcafe.nl